

Publikáció

Saad József (1989): A kormópusztai internálótábor. *Magyar Nemzet*, 1989, 10. 14. 10.

Saad József (1990): Undesirable Elements. Forced Relocations 1950-1953. *The New Hungarian Quarterly*. Vol. XXXI. No. 120. Winter. 109-118.

Saad József (1991): Zur Geschichte des Ungarischen Gulag. Zwangsaussiedlungen im südlichen Grenzgebiet Ungarns. *Südostdeutsche Vierteljahresblätter*. München. Folge 1. 40-48.

Saad József (2001): Hortobágy – egy fejezet a deklasszálás történetében. In: *Kitaszítottak*. Budapest, Alterra Svájci-Magyar Kiadó Kft. 41-54.

Saad József (Szerk.) (2004): *Telepessors*. Budapest, Gondolat. 368.; Második kiadás: uo. 2005. 371. 54 o. kihajtható térképmelléklettel. Térkép- és képszerkesztő: Landauer Attila.

Szerzők: Saad József, Kiss László, Báldy Béla, Dr. Vörös István, Vörös István Csurgó Bernadett, Csongovainé Zsákai Piroska, Holopcev Péter, Landauer Attila, Jakabfalvy Gyula, Dr. Zalántai Endréné, Bundula Mihály, Apatini Ferenc Illés, Kiss Dénes. *Közreműködők:* Róka Gyula, Linding Ferencné, Schleining Károly, dr. Hardicsai Béla.

Báldy Béla (2006): Felavatták az elhurcoltak emlékművét. *Kanadai magyarság*, 2006. január.

Saad József (2006): Örökségek súlya – örökösök terhe. Gondolatok az emlékezésről és a módszerről a hortobágyi-nagykunsági kényszermunkatáborok kutatása kapcsán. In: Eötvös Péter – Hegedűs Hajnalka (szerk.) *Hortobágyi kényszermunkatáborok 1950-1953 között*. Budapest, Konrad-Adenauer-Stiftung, 2006. 97-116.

Saad József (2010): Hortobágy – a magyar Gulág. *Rubicon*. 6. sz. 14-21.

Nagy Mária – Saad József (2011): „Péntek volt és 23” – *Kitelepítések 1950-1953 között a baranyai határsávból*. Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány – Argumentum Kiadó és Nyomdaüzem, Budapest. 49.

Saad József (2012): Hortobágyi társadalomkísérlet: a koncepció és következményei. *Kommentár*. 1. sz. 41-59.

http://kommentar.info.hu/iras/2012_1/hortobagy_i_tarsadalomkiserlet

Nagy Mária (2012): A modern család előképe. Egy társadalmi kísérletről 60 év után: családok a hortobágyi zárt kényszermunkatáborokban. In: Pusztai Gabriella –

Fenyő Imre – Engler Ágnes (szerk.): *A tanárok tanárának lenni... Tanulmányok Szabó László Tamás 70. születésnapjára*. Debrecen, 2012. 299-314.

Saad József (2012): Hat évtized múltán. A hortobágyi és nagykunsági kényszermunkatáborok emlékezete. *Bajai Honpolgár*. XXIII. Évf. 7. (260.) sz. 4-6.

Báldy Béla (2013): Hatvan éve szűnt meg a magyar Gulág. Marhavagonokban vitték a hortobágyi munkatáborokba a kitelepítetteket is. *Magyar Nemzet*, június 22. 6.

Nagy Mária – Saad József (2013): „Péntek volt és 23” – *Kitelepítések 1950-1953 között a Vas megyei határsávból*. Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány – Argumentum Kiadó és Nyomdaüzem, Budapest. 72.

Nagy Mária – Saad József (2013): „Péntek volt és 23” – *Kitelepítések 1950-1953 között a Bács-Kiskun megyei határsávból*. Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány – Argumentum Kiadó és Nyomdaüzem, Budapest. 52.

Saad József (2013): Kényszermunkatáborok Hortobágy pusztáin. In: Fülek György (Szerk.): *A táj változásai a Kárpát-medencében*. IX. Tájéörténeti Konferencia kiadványa. A Környezetkímélő Agrokémiáért Alapítvány kiadványa. Gödöllő. 150-154.

Rajkainé Végh Krisztina – Saad József (2013): Talajfeltételek és tájatalakítás a hortobágyi zárt táborokban. In: Fülek György (Szerk.): *A táj változásai a Kárpát-medencében*. IX. Tájéörténeti Konferencia kiadványa. A Környezetkímélő Agrokémiáért Alapítvány kiadványa. Gödöllő. 155-161.

Saad József (Szerk.) (2015): *Hortobágy örökségei. Kényszermunkatáborok és lakóik nyomában*. Argumentum Kiadó, Budapest. 310.

Szerzők: Saad József, Nagy Mária.

Nagy Mária – Saad József (2015): „Péntek volt és 23” – *Kitelepítések 1950-1953 között a Csongrád megyei határsávból*. Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány – Argumentum Kiadó és Nyomdaüzem, Budapest. 128.

Konferencia, előadás, referátum

2004. február 12. Budapest, Goethe-Intézet.

Saad József: *Telepessors. Kényszermunkatáborok a Hortobágyon 1950-1953*.

Referátum a *Szellemi Köztársaságért Alapítvány – Bibó István Szellemi Műhelyben*.

2004. június 5. Tiszafüred, Kemény Kastély.

Szimpozium. Szervezte: Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány.

Témafelvető referátum Saad József: *Telepés múzeum – egy történeti örökség mai életünkbe illeszthetőségének esélyei*.

Hozzájáruló résztvevők: dr. Aradi Csaba (HNP-igazgató). Bereczki Miklós (plébános, Tiszafüred). Csongovainé Zsáka Piroska (TTMA-kurátor). Csurgó Bernadett (szociológus). Fűvessy Anikó (néprajzkutató, múzeumigazgató, Tiszafüred). Józsa Béla (építészmérnök, vállalkozó, Tiszafüred). Landauer Attila (cigánykutató). Nagy Erzsébet (teológus, TTMA-alapítója). Orbánné Szegő Ágnes (történész, könyvtárigazgató, Tiszafüred). Perge Lajos (agrármérnök). Pergéné Szilágyi Zsuzsanna (HNP, gazdasági igazgató, TTMA- kuratóriumi elnök). Szűcs M. Sándorné (ref. lelkész, Tiszafüred, TTMA-kurátor). Végh Sándorné (Tourinform-igazgató, Tiszafüred).

2005. augusztus 12. Tiszafüred, Református Lelkészi Hivatal
Történeti örökségeink szociográfiája – társadalomkutatási terepgyakorlatok Tiszafüred térségében. Szimpózium a TTMA nyári terepgyakorlatának zárónapján.

Moderátor: Lányi András, író, tanár, ELTE – TÁTK

Előadók: Csongovainé Zsáka Piroska, TTMA-kurátor. Csurgó Bernadett, szociológus, ELTE, Phd-hallgató. Dr. Fűvessy Anikó, múzeumigazgató, Tiszafüred. Gál Sándor, könyvtáros, Tiszafüred, Városi Könyvtár. Landauer Attila cigánykutató, TTMA-munkatárs. Orbánné dr. Szegő Ágnes, Tiszafüred, Városi Könyvtár igazgató. Dr. Saád József, tanár ELTE – TÁTK, TTMA-képviselő.

2005. szeptember 30. München. Ungarisches Institut München e. v. – Katolikus Magyar Értelmiségi Mozgalom, Pax Romana Müncheneri Csoport.

Saad József: *Telepessors – kényszermunkatáborok Hortobágy és Nagykovács pusztaiban (1950-1953)*. Előadás.

2005. november 15. Magyar Szociológiai Társaság (MSZT) éves konferenciája. Történeti örökségek szociográfiája. Szekcióülés.

Levezető elnök: Saád József. Referátumok: Csurgó Bernadett, Tamáska Máté, Orbánné dr. Szegő Ágnes, Landauer Attila, Saád József, Horváth Endre - Sente Thomas.

2006. szeptember 4. Budapest, Gellért Szálló.

Saad József: *Hortobágyi kényszermunkatáborok 1950-1953 között*. Referátum. a Hans Seidel Alapítvány – Konrad Adenauer Alapítvány szimpóziumán.

2006. november 10. Magyar Szociológiai Társaság (MSZT) éves konferenciája. Történeti örökségek szociográfiája. Szekcióülés.

Levezető elnök: Saád József. Referátumok: Horváth Endre – Sente Thomas, Bank Barbara, Saád József, Orbánné Szegő Ágnes, Landauer Attila, Tamáska Máté.

2007. november 23. Magyar Szociológiai Társaság (MSZT) éves konferenciája.
Történeti örökségek szociográfiája. Szekcióülés.

Levezető elnök: Saád József. Referátumok: Tamáska Máté, Csapody Tamás,
Lakk Norbert – Németh Krisztina, Orbánné Szegő Ágnes, Bank Barbara,
Saád József.

2010. május 18. Budapest, Gellért Szálló

Saad József: *A hortobágyi társadalomkísérlet a proletárdiktatúra rendszerében. Az elgondolás és következményei – a károk pótlása és pótolhatatlansága.* Referátum a Konrad Adenauer Alapítvány – Kényszermunkatáborokba Elhurcoltak Egyesülete szimpóziumán, a kitelepítések 60. évfordulója alkalmából.

2011. február 23. Budapest, Andrassy Gyula Német Nyelvű Egyetem.

A múltfeldolgozás kultúrája. Pódiumbeszélgetés a Konrad Adenauer Stiftung és a Donau Institut rendezésében. *Résztvevők:* Hans Kaiser, K-A-S igazgató (moderátor), Ellen Bos, M. Kiss Sándor, Peter März, Saád József, Schmidt Mária.

2011. november 25. Ebes. Szécsényi Ferenc Tájmuzeum

Saad József: *Hortobágy árnya – visszailleszkedés és múltfeldolgozás a szabadulás utáni évtizedekben.* Előadás a *Sárba tiport kegyelet* c. konferencián az ebesi kényszermunkatábor létrehozásának 60. évfordulóján.

2012. január 31. Budapest, Gellért Szálló.

Saad József: *Kényszermunkatáborok az Alföldön 1950-1953 – Utóélet.* Előadás. A Konrad Adenauer Stiftung (K-A-S) és a KDNP „Kommunizmus áldozatai” tagozatának konferenciája az 1950-ben beindult deportálásokról, a kitelepítettek emlékét megörökítő – készülő – parlamenti határozathoz kapcsolódóan.

2012. május 10. Baja, Polgármesteri Hivatal

Helyi emlékezet – társadalmi örökség. Az 1950-1953 közötti hortobágyi kitelepítések társadalmi üzenetei. Konferencia a TTMA rendezésében.

Megnyitó: Zsigó Róbert, Baja város polgármestere. *Referátumok:* Saád József, Fábíán Borbála, Nagy Mária, Gabnai Katalin. *Pódiumbeszélgetés. Résztvevők:* Báldy Béla (kertészmérnök, TTMA kurátor), Gabnai Katalin (drámatanár), Kubatov Gábor (országgyűlési képviselő), Nagy Csaba (alpolgármester, Pécs), Rácz Árpád (főszerkesztő, Rubicon). *Moderátor:* Nagy Mária. *Baranyaiak emlékeznek. Filmösszeállítás. Kommentár:* Dr. Guzsvány Mihályné (Pécs).

2012. június 22. Keszthely, Balaton Múzeum.

Saad József: *Kényszermunkatáborok Hortobágy pusztáin.* Referátum.

- Rajkainé Végh Krisztina – Saád József: *Emlékhelyek a Hortobágyon*. Referátum. Elhangzott: a *Történelmi emlékhelyek a tájban*. IX. Tájéktörténeti Konferencia. Keszthely, 2012. június 22-24.
2013. március 19. Budapest, MTA Kisebbségkutató Intézet
Munda-Hírnök Katalin – Kovács Attila: *A Rába-vidéki szlovének a „Magyar Gulágon”*. Előadás. Felkért hozzászólók: Eötvös Péter (Hortobágyi Kényszermunkatáborokba Hurcoltak Egyesülete), Saád József (TTMA), Sz. Kovács Éva (ÁBTL)
2013. október 26. Bajánsenye, Művelődési Ház.
Saád József: *„Péntek volt és 23” – Kitelepítések Vas megyéből*. Referátum a *„Kitépték őket közülünk” – Hortobágy élő emlékezete Vas megyében* c. konferencián. Rendezők: Vas Megyei Honismereti Egyesület – Bajánsenye Önkormányzata.
2014. február 25. Budapest Toldy Ferenc Gimnázium.
Saád József: Rendhagyó történelemóra a hortobágyi és nagykunsági kényszermunkatáborokról.
2014. június 27. Kerkáskápolna, Községi Ház.
Az Őrségből Kitelepítettek Emléknapja Kerkáskápolnán. Előadók: Róka Zsuzsa (Őrségi Kitelepüléseket Kutató Egyesület), Saád József (TTMA).
2014. augusztus 28-30. Eger, Eszterházy Károly Főiskola.
Nagy Mária: *„Osztályellenségek.” Társadalomtörténeti rekonstrukció és adattár-építés a hortobágyi „telepes” táborok kapcsán*. Saád József: *Változások és arculatváltások Hortobágy pusztáin*. Előadások a *Vidéki élet – vidéki társadalom*. A *Hajnal István Kör* 2014. évi konferenciáján.
2015. február 25. Nagykanizsa, Vasember-ház.
Kitelepítettek találkozója a Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Nagykanizsai Polgári Egyesület szervezésében. Moderátor: Saád József. <https://www.youtube.com/watch?v=A1cS-ZJor3c>
Városi könyvtár. Megemlékezés a Zala megyei kitelepítésekről. Beszédet mond: Dénes Sándor polgármester, Cseresnyés Péter, Nagykanizsa és a térség országgyűlési képviselője, Saád József, TTMA.
2015. február 27. Kecskemét, Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Zeneművészeti Szakközépiskola.
Saád József rendhagyó történelem órát tartott.
2015. május 7. Budapest, Írók boltja.

Saad József (Szerk.) *Hortobány örökségei. Kényszermunkatáborok és lakóik nyomában* c. könyvének bemutatója. *Bevezető: Láng József* (igazgató, Argumentum Kiadó). *A könyvet bemutatta és a beszélgetést vezette: Bögre Zsuzsanna* (szociológus, PPKE).

2015. november 3. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. Tudomány Napja.
A Telepések Társadalmi Múzeum Alapítvány könyv- és program bemutatója.
Kiállítás és beszélgetés. *Házigazda: Karbach Erika* (osztályvezető, FSZEK Szociológiai gyűjtemény). *A beszélgetést vezette Csité András* (HÉTFA Kutatóintézet és Elemző Központ, ügyvezető).
2016. február 24. Szeged, Kormányhivatal.
Saad József – Nagy Mária: „Péntek volt és 23” – *Kitelepítések 1950-1953 között a Csongrád megyei határsávból* c. kiadványának bemutatója. *A beszélgetést vezette: Péter László.* A szegedi Móra Ferenc Múzeum és a Csongrád Megyei Kormányhivatal szervezésében.
2016. szeptember 9. Eger, Eszterházy Károly Egyetem.
Nagy Mária: *Hortobágyi deportáltak és 1956.* Saad József: *1956 – forradalom volt?*
Előadások az Eszterházy Károly Egyetem Történelemtudományi Intézete és Doktori Iskolája és az 1956-os Intézet Alapítvány „1956 és a szocializmus: válság és újragondolás” című konferenciáján.
2016. október 5. Szeged, Levéltári Nap. Szegedi Dóm, Látogatóközpont.
Nagy Mária – Saad József: *Amit már ismerünk, és amit még megismerhetünk – gondolatok a szegedi és a Csongrád megyei határsáv-kitelepítések kapcsán.* Előadás a Csongrád Megyei Levéltár szervezésében megvalósult konferencián.
2017. március 23. Budapest, HÉTFA Kutatóintézet.
Saad József: *Mi legyen a Hortobággal? Fejlesztési kényszerek és koncepciók.* Előadás.
2017. június 9. Viszák, Pajtaszínház.
Kettőtört életek – töretlen emlékezés. Előadás és pódiumbeszélgetés. *Előadó: Saad József.* *A beszélgetés résztvevői: Saad József moderátor, Lugosy Piroska* (Kercaszomor), Györke Gyula (polgármester, Bajánsenye) és Szarvas József (házigazda, színművész).
2017. szeptember 28. Budapest, Szabadság tér.
A hortobágyi kényszermunkatáborok emlékezete” – beszélgetés Saad Józseffel az Eleven Emlékműnél. A *Torlódó múlt* c. sorozatba illeszkedő összejövotelt Rényi Ágnes szociológus moderálta.
2017. november 14-én. Debreceni Egyetem.

Nagy Mária: „*Hortobágyi kényszermunkatáborok, 1950-1953. Kutatás, megközelítések, eredmények*” c. előadása andragógia szakos hallgatók módszertani kurzusán.

2018. március 1. Csongrádi Információs Központ Csemegi Károly Könyvtára.
Saád József rendhagyó történelemórát tartott *Kitelepítések Csongrád Megyéből, 1950-1953* címen.

2018. április 19. Budapest, HÉTFA Kutatóintézet.
Saád József: Arculatmódosítás előtt – hortobágyi perspektívák kérdőjelekkel.
Előadás.

2018. június 23. Szentgyörgyvölgy, Polgármesteri Hivatal.
A TTMA és a Polgári Kanizsáért Alapítvány közreműködésével létrejött „*Péntek volt és 23. Kitelepítések 1950-1953 között Zala megyéből*” c. vándorkiállítás megnyitója és pódiumbeszélgetés. *A beszélgetés résztvevői:* Vigh László (országgyűlési képviselő), Bene Csaba (a Zala Megyei Közgyűlés alelnöke), dr. Márkus Mihály (ny. református püspök, 1966-1970 között lelkész a településen) és Saád József (moderátor).

2018. szeptember 12. Budapest, Eötvös10 Közösségi és Kulturális Szintér.
Saád József: *A család és a tulajdon felől közelítve: szempontok az 1945-1956 közötti időszak társadalomtörténetének értelmezéséhez.* Nagy Mária: *A terep és a levéltár. Módszertani megközelítések a „telepes táborok” kutatásához.* Előadások a Hortobágyi „telepesek”. *Kísérlet a vidéki társadalom proletariizálására* c. konferencián.
Szervezők: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, Polgári Kanizsáért Alapítvány (Nagykanizsa), Telepesek Társadalmi Múzeum Alapítvány.

Rendezvény

2008. október 25. Viszák, Kultúrpagta.
Péntek volt és 23. Pódium-előadás. *Összeállította:* Saád József. *Rendezte:* Szarvas József. *Előadók:* Apatini Ferenc Illés, Horváth Ákos, Lukács József, Saád József, Szarvas József, Tornyos Bea, Trokán Péter, Varga Bence.

2008. szeptember 12-14. Tiszafüred, Kemény Kastély
Workshop a „*Telepesek és szabadok*” – *társadalomtörténeti és történeti ökológiai tanulmányok* c. OTKA kutatási projekt keretében. *Referátumok:* Bank Barbara, Csapody Tamás, Csurgó Bernadett, Gál Gergely, Hajdu Lajos, Horváth Endre, Németh Krisztina, Saád József, Tamáska Máté. *Meghívott szakértők:* M. Kiss Sándor, történész, Nagy Mária szociológus, Orbánné Szegő Ágnes történész.

2011. május 26. Tiszafüred, Kemény Kastély.

Saad József: *Történetek tornya*. Prezentáció a Hortobágyjárók Körében a TTMA Hortobágy – Kun György-telepre állandó kiállításáról és oktatási központjáról.